

A large, thick, light blue abstract graphic that starts as a loop on the left and flows down and right across the page, partially overlapping the basketball image.

Rapport

Verenigingsmonitor Dordrecht

Verenigingsmonitor Dordrecht

Mulier Instituut

Pelle Bronkhorst
Janine van Kalmthout
Waldemar Wessels

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, juli 2025
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Dordrecht

1	Inleiding	6
1.1	De vitaliteitsindex	6
1.2	Dataverzameling	6
2	Organisatiekracht	8
2.1	Organisatiekracht verenigingen	8
2.2	Leden	10
2.3	Kader	12
2.4	Beleid	15
2.5	Financiën	19
2.6	Accommodatie	20
3	Maatschappelijke oriëntatie	23
3.1	Maatschappelijke oriëntatie verenigingen	23
3.2	Samenwerking	24
3.3	Aanbod	27
3.4	Maatschappelijke betrokkenheid	28
4	Vitaliteitsindex	31
4.1	Krachtige en vitale verenigingen	31
4.2	Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen	32
5	Sportakkoord	33
5.1	Vaardig in bewegen	33
5.2	Sociaal veilige sport	34
5.3	Duurzaamheid	36
6	Conclusie & aanbevelingen	37
6.1	Organisatiekracht	37
6.2	Maatschappelijke oriëntatie	38
6.3	Vitaliteit	38
6.4	Sportakkoord	39
6.5	Aanbevelingen	39
	Bijlage 1 - Methodiek	42
	Bijlage 2 - Responsoverzicht	44

Inleiding

Met deze verenigingsmonitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Dordrecht in kaart. Zo kan de gemeente op de lange termijn een duurzaam beleid voor sportverenigingen voeren.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Dordrecht kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

De resultaten kunnen de gemeente helpen bij het optimaliseren van de ondersteuning en dienen als middel om het gesprek met de verenigingen aan te gaan.

1.1 De vitaliteitsindex

Voor deze verenigingsmonitor hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Hierbij is aandacht voor de kernthema's: ledenbestand, ervaren problemen, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze thema's bepalen mede de vitaliteit van sportverenigingen.

Daarbij is het basismodel vitale sportclubs het uitgangspunt.¹ De vitaliteit bepalen we op basis van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen. In bijlage 1 is hier meer over te lezen.

1.2 Dataverzameling

Webenquête

De verenigingsmonitor hebben we afgenomen in de vorm van een webenquête. De gemeente Dordrecht heeft in samenwerking met het Mulier Instituut 65 sportverenigingen in de gemeente voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 6 november 2024 t/m 31 januari 2025. We hebben de resultaten van 38 sportverenigingen geanalyseerd, een nettorespons van 58 procent.

Representativiteit

Op basis van verenigingsomvang en type sport (binnen/buiten) vormt de responsgroep een redelijke afspiegeling van de sportverenigingen in de gemeente Dordrecht. Wat betreft type sport zitten er in de responsgroep relatief wat meer verenigingen met zowel binnen- als buitensport in vergelijking met de populatie.

¹ Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

De volledige responsanalyse staat in bijlage 2.

Vergelijking met eerdere monitoren

In 2022 en 2021 voerde het Mulier Instituut ook verenigingsmonitoren uit in Dordrecht. Toen bestonden de responsgroepen respectievelijk uit 52 en 44 sportverenigingen. Wat betreft verenigingsgrootte, type sport en beschikbaarheid van eigen accommodatie zijn de responsgroepen redelijk vergelijkbaar (bijlage 2). 31 verenigingen hebben zowel in 2022 als in 2024 de verenigingsmonitor ingevuld (82% van de responsgroep).

Toch is enige voorzichtigheid geboden met directe vergelijking van de resultaten uit de verschillende jaren. De responsgroep was in 2022 groter dan in 2024. De eventuele verschillen tussen de jaren worden deels bepaald door de aanwezigheid van 'nieuwe' verenigingen in dit onderzoek en door de verenigingen die alleen aan het onderzoek in 2022 deelnamen. We zijn daarom wat terughoudend met het vergelijken van de monitoren.

Afronding

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan daardoor in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's presenteren we de resultaten op het gebied van organisatiekracht (hoofdstuk 2), maatschappelijke oriëntatie (hoofdstuk 3), vitaliteit (hoofdstuk 4) en het sportakkoord (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 sluiten we af met conclusies en aanbevelingen.

Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In dit hoofdstuk bespreken we de organisatiekracht van de sportverenigingen in Dordrecht (paragraaf 2.1). We lichten ook de scores per criterium van organisatiekracht toe (paragraaf 2.2 t/m 2.6).

De index organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: leden, kader, beleid, financiën en accommodatie. De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores op alle criteria bepalen samen de organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

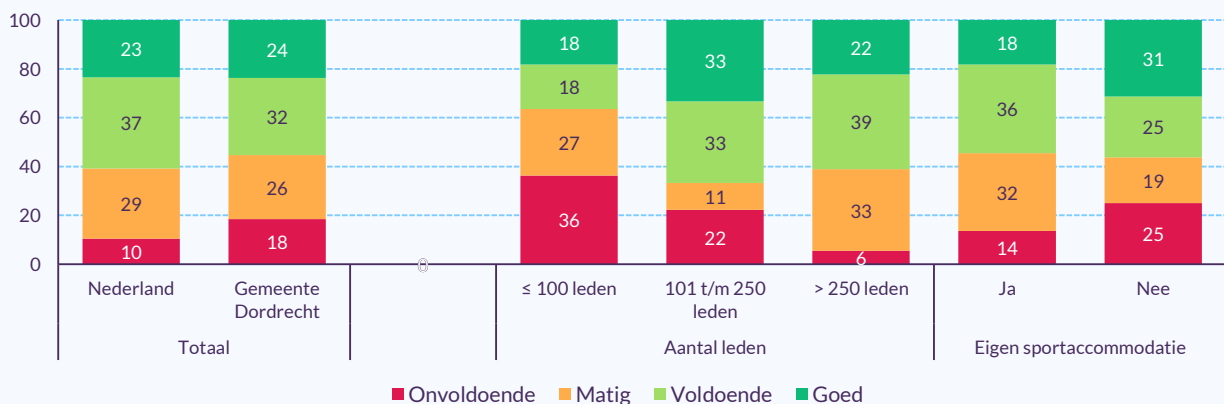
2.1 Organisatiekracht verenigingen

Helpt verenigingen organisatiekrachtig

Iets meer dan de helft (55%) van de Dordrechtse verenigingen scoort voldoende of goed op de index voor organisatiekracht (figuur 2.1). Organisatiekrachtige verenigingen zijn goed in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Daarmee scoren de Dordrechtse verenigingen iets lager dan het landelijke gemiddelde, dat op 60 procent ligt (figuur 2.1).

Kleine verenigingen (≤ 100 leden) scoren gemiddeld lager op organisatiekracht dan middelgrote (101 t/m 250 leden) en grote verenigingen (> 250 leden). Dit is een landelijke trend. Verder valt op dat verenigingen zonder eigen sportaccommodatie vaker goed scoren op organisatiekracht, maar ook vaker onvoldoende (figuur 2.1).

Figuur 2.1
Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Dordrecht
 (in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Hoogste score: criterium leden

De sportverenigingen scoren het hoogst op het criterium leden. Binnen dit criterium kijken we naar de ontwikkeling van het ledenbestand. 84 procent van de verenigingen scoort hierop voldoende of goed (figuur 2.2). Kleine verenigingen scoren gemiddeld lager op dit criterium dan middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur).

Laagste score: criterium accommodatie

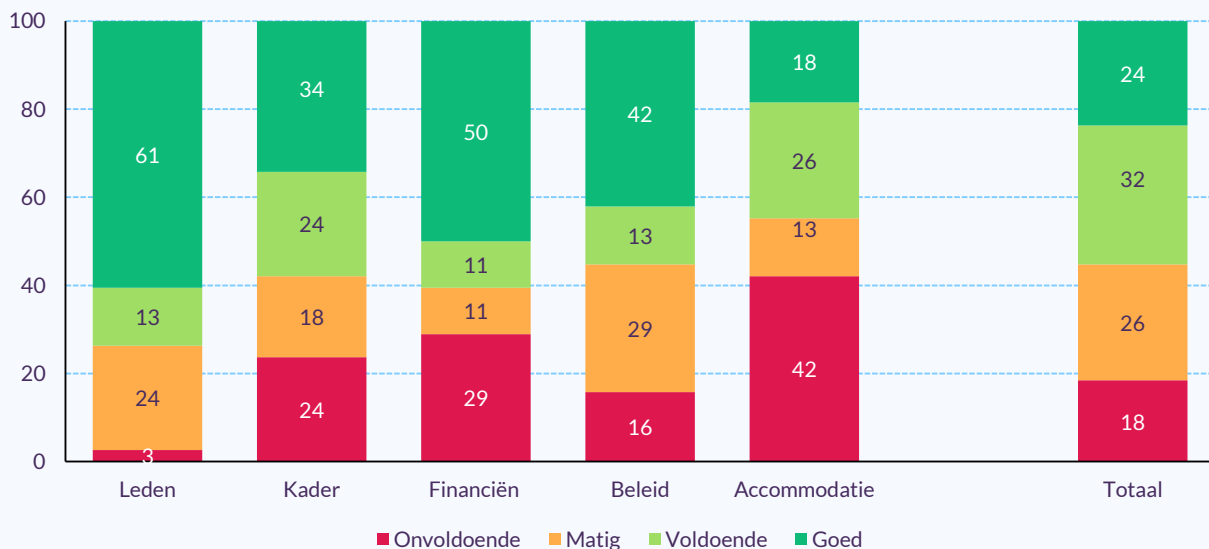
De verenigingen scoren het laagst op het criterium accommodatie. Binnen dit criterium kijken we naar zaken als de beschikbaarheid, kwaliteit en staat van accommodaties. Meer dan de helft (55%, figuur 2.2) scoort onvoldoende of matig.

De grote verenigingen scoren het vaakst onvoldoende of matig (61%, niet in figuur). Verder valt op dat verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken, vaker onvoldoende of matig scoren (59%) dan verenigingen zonder eigen accommodatie (50%, niet in figuur).

Figuur 2.2

Verdeling scores sportverenigingen Dordrecht op criteria van organisatiekracht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Grotere verenigingen scoren beter op financiën

29 procent van de verenigingen scoort een onvoldoende op het criterium financiën. Binnen dit criterium kijken we naar de zelf gerapporteerde financiële situatie van verenigingen. Grote verenigingen scoren gemiddeld veel beter dan kleine en middelgrote verenigingen. Bijna de helft van de kleine (45%) en de middelgrote (44%) verenigingen scoort onvoldoende op dit criterium. Van de grote verenigingen is dat maar 11 procent.

Meerderheid scoort voldoende of goed op kader en beleid

Op de criteria kader (ontwikkelingen in het bestand van vrijwilligers en trainers) en beleid (de mate van planmatig werken) scoren respectievelijk 58 en 55 procent van de verenigingen voldoende of goed. Kleine verenigingen scoren op beide criteria lager dan middelgrote en grote verenigingen. Met name op het criterium beleid: daarop scoort maar 36 procent van de kleine verenigingen voldoende of goed.

Vergelijking organisatiekracht 2021-2024

Ten opzichte van 2022 lijkt de organisatiekracht van verenigingen vergelijkbaar. Het aandeel verenigingen dat onvoldoende of matig scoort is ongeveer gelijk. Wel is het aantal verenigingen dat goed scoort op organisatiekracht gestegen, terwijl het aantal verenigingen dat voldoende scoort is gedaald. In totaal is het aandeel verenigingen dat goed of voldoende scoort gelijk gebleven. Ten opzichte van 2021 is het aandeel verenigingen dat een onvoldoende scoort, toegenomen in 2022 en 2024 (niet in figuur).

De verenigingen die ook in 2022 meededen aan het onderzoek, zijn iets beter gaan scoren op organisatiekracht (niet in figuur). Alleen op het criterium accommodatie is een lichte daling te zien. Op alle overige criteria zien we een lichte stijging. De verenigingen die alleen in 2024 meededen, scoren gemiddeld lager dan de verenigingen die alleen in 2022 meededen.

2.2 Leden

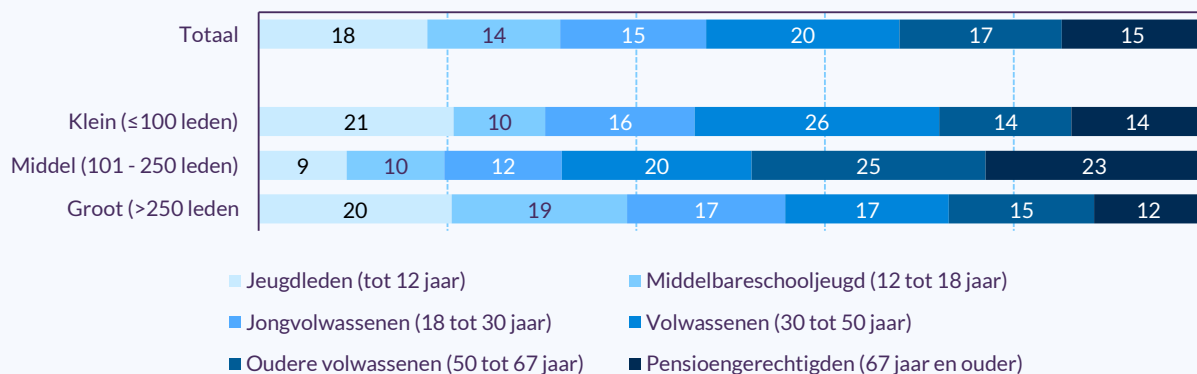
Een derde ledenbestand bestaat uit jeugdleden

In totaal bestaat ongeveer een derde (32%) van het ledenbestand van de sportverenigingen uit leden jonger dan 18 jaar. Bij grote verenigingen (39%) en kleine verenigingen (31%) is dit aandeel hoger dan bij middelgrote (19%). Bij middelgrote verenigingen zien we juist een groter aandeel pensioengerechtigden (figuur 2.3). 16 procent van de verenigingen heeft geen jeugdleden. Dit zijn met name kleine verenigingen.

Figuur 2.3

Opbouw ledenbestand van sportverenigingen in Dordrecht naar leeftijd en verenigingsgrootte

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Helft verenigingen heeft leden met een beperking

Verder heeft ongeveer de helft van de verenigingen (47%) leden met een beperking en/of chronische aandoening. 29 procent zegt deze niet te hebben. 24 procent weet dit niet of wil hier niets over zeggen (niet in figuur).

Bijna een derde verwacht ledenstijging

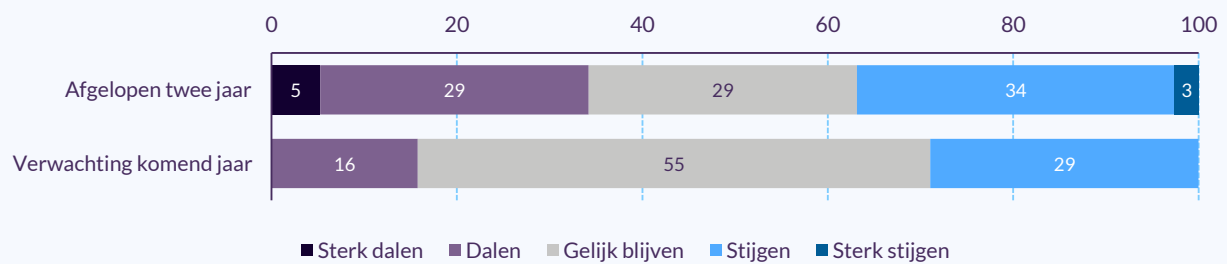
Er is geen enkele vereniging die op dit moment een ledenstop hanteert. Slechts 8 procent heeft een wachtlijst (niet in figuur). In de afgelopen twee jaar zag 34 procent van de verenigingen het ledenaantal dalen, terwijl 37 procent het ledenaantal juist zag stijgen (figuur 2.4).

Richting komend jaar verwacht 29 procent een stijging van het ledenaantal, terwijl 16 procent een daling verwacht (figuur 2.4). Met name middelgrote en grote verenigingen verwachten een stijging in ledenaantal (niet in figuur).

Figuur 2.4

Ledenontwikkeling van de sportverenigingen in Dordrecht in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Ontwikkeling ledenaantal bedreiging voor kleine verenigingen

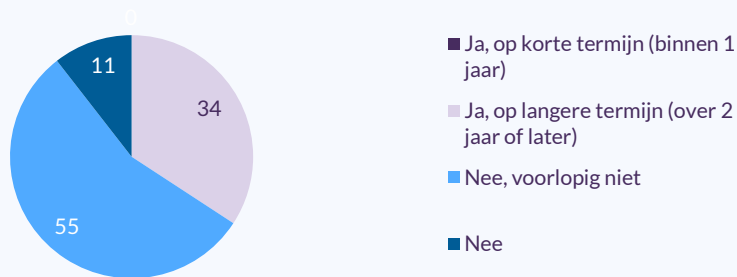
Een derde van de verenigingen ziet de ontwikkeling van het ledenaantal als een bedreiging voor de langere termijn (over twee jaar of later). De overige verenigingen zien dit (voorlopig) niet als een bedreiging (figuur 2.5). Er is geen enkele vereniging die de ontwikkeling van het ledenaantal als een bedreiging ziet voor de korte termijn (binnen een jaar).

Met name kleine verenigingen zien de ontwikkeling van het ledenaantal als een bedreiging (64%, niet in figuur). Een aantal daarvan noemt dat tijdens de coronapandemie een uitstroom van leden heeft plaatsgevonden. Het is voor deze verenigingen lastig om het ledenaantal weer op peil te krijgen (niet in figuur).

Figuur 2.5

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de sportverenigingen in Dordrecht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Helft ledenbestand verenigingen doet aan competitie

Gemiddeld neemt ongeveer de helft van de sporters bij de verenigingen (49%) deel aan competitie. Dit varieert van drie verenigingen waar geen enkel lid deelneemt aan competitie tot aan twee verenigingen waar 95 procent van de verenigingen aan competitie meedoet (niet in figuur).

Helft verenigingen heeft topsporters/topsporttalenten

Verder heeft ook de helft topsporters of topsporttalenten binnen de vereniging. Bij de meeste verenigingen gaat dit om een klein aantal (één tot vijf). De vereniging met de meeste topsporters en topsporttalenten heeft er 25. De verenigingen met meer dan vijf topsporters zijn allemaal middelgrote of grote verenigingen (niet in figuur).

2.3 Kader

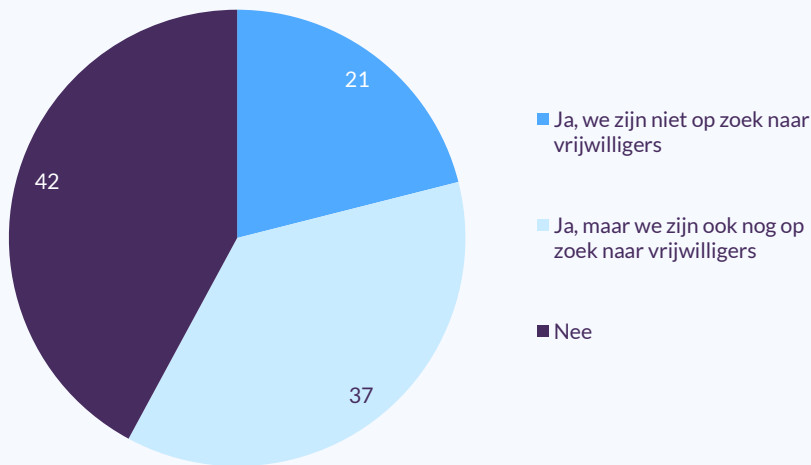
Vier op de tien verenigingen hebben niet voldoende vrijwilligers

Vier op de tien verenigingen (42%) geven aan dat zij niet voldoende vrijwilligers hebben. 21 procent heeft wel voldoende vrijwilligers. 37 procent zegt wel voldoende vrijwilligers te hebben, maar toch ook nog op zoek te zijn naar vrijwilligers ([figuur 2.6](#)). Met name teamsportverenigingen en buitensportverenigingen hebben niet voldoende vrijwilligers (niet in figuur).

Figuur 2.6

Sportverenigingen met voldoende vrijwilligers in de vereniging

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Een derde verenigingen heeft plan voor werving en behoud vrijwilligers

Een derde van de verenigingen (32%) heeft een plan voor de omgang met vrijwilligers (zoals behoud en werving van vrijwilligers). 24 procent van de verenigingen is bezig met het ontwikkelen van zo'n plan. 45 procent heeft geen actueel plan (niet in figuur).

Drie kwart van de kleine verenigingen (73%, niet in figuur) heeft geen plan en is dit ook niet aan het ontwikkelen. Buitensportverenigingen hebben vaker een plan dan binnensportverenigingen. Opvallend is dat veel grote verenigingen (44%) bezig zijn met de ontwikkeling van een plan voor de omgang met vrijwilligers, maar dit nog niet hebben (niet in figuur).

Merendeel werkt met vrijwilligersvergoedingen

Zes op de tien verenigingen (59%) hebben vrijwilligers die een vrijwilligersvergoeding krijgen. Dit zijn met name grote en middelgrote verenigingen (niet in figuur). Verder heeft 29 procent betaalde medewerkers in dienst.

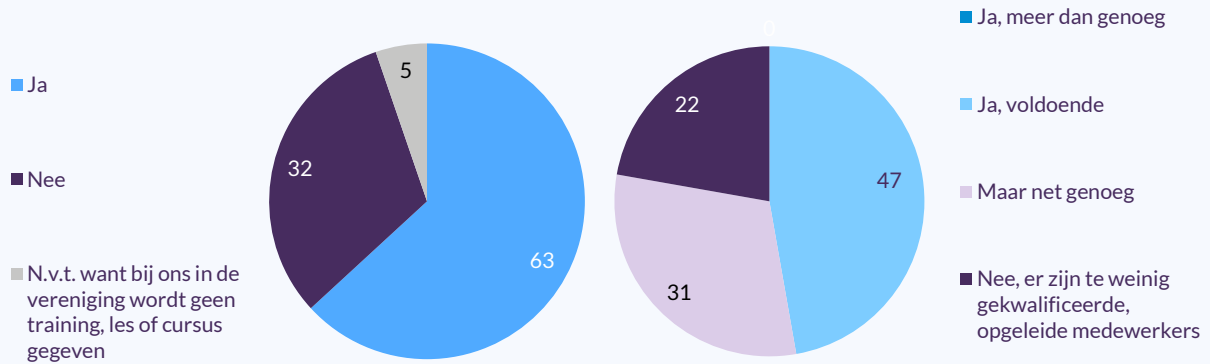
Een derde heeft onvoldoende trainers

63 procent van de verenigingen geeft aan voldoende trainers te hebben ([figuur 2.7](#)). Grote verenigingen hebben over het algemeen voldoende trainers (83%). Kleine en middelgrote verenigingen hebben vaker niet genoeg trainers (respectievelijk 45% en 44%, niet in figuur). Ook hebben binnensportverenigingen vaker onvoldoende trainers dan buitensportverenigingen (niet in figuur). Een klein deel van de verenigingen (5%) heeft geen trainers.

Figuur 2.7

Sportverenigingen met voldoende trainers (links) en gekwalificeerde, opgeleide trainers (rechts)

(in procenten, linker diagram n=38, rechter diagram n=36)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Acht op de tien hebben voldoende gekwalificeerde medewerkers

Bijna acht op de tien verenigingen met trainers (78%) hebben voldoende gekwalificeerde en opgeleide trainers/coaches/begeleiders (figuur 2.7). Met name teamsportverenigingen hebben vaak te weinig gekwalificeerde medewerkers. Dit geldt voor 40 procent van de teamsportverenigingen (niet in figuur).

Drie op de tien verenigingen hebben vacature openstaan voor bestuurslid

Iets minder dan de helft van de verenigingen (45%) heeft vacatures openstaan voor betaalde medewerkers of vrijwilligers (figuur 2.8). Dit gaat in bijna alle gevallen om vacatures voor vrijwilligers. Voor 34 procent van de verenigingen gaat dit om vacatures voor cruciale posities (figuur 2.8).

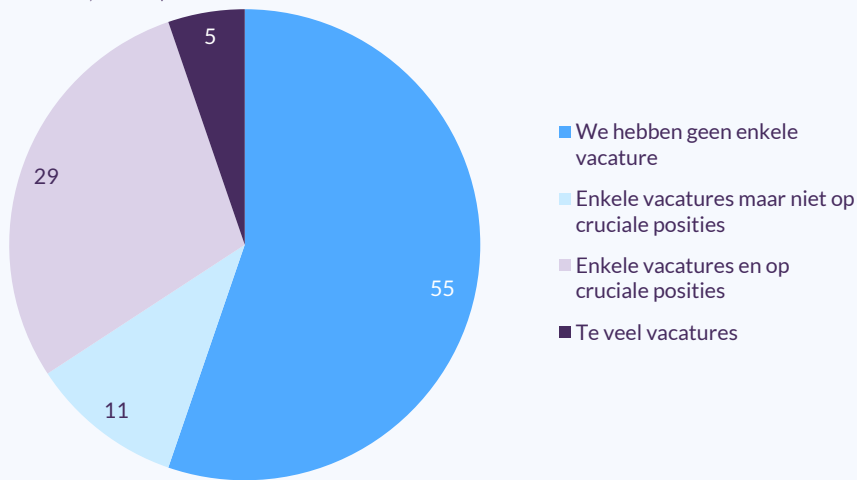
Verenigingen die vacatures open hebben staan voor vrijwillige functies, hebben deze met name voor posities in het bestuur (69%) en in de organisatie van evenementen (63%, niet in figuur). 6 procent van de verenigingen heeft vacatures openstaan voor betaalde krachten. Dit gaat in alle gevallen om vacatures voor trainers/begeleiders.

82 procent van de verenigingen heeft een taakomschrijving op papier staan voor vrijwilligers- en kaderfuncties (niet in figuur). Met name kleine verenigingen hebben relatief vaak geen taakomschrijvingen op papier staan (45%).

Figuur 2.8

Heeft uw vereniging momenteel vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers?

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

2.4 **Beleid**

Zes op de tien verenigingen werken planmatig

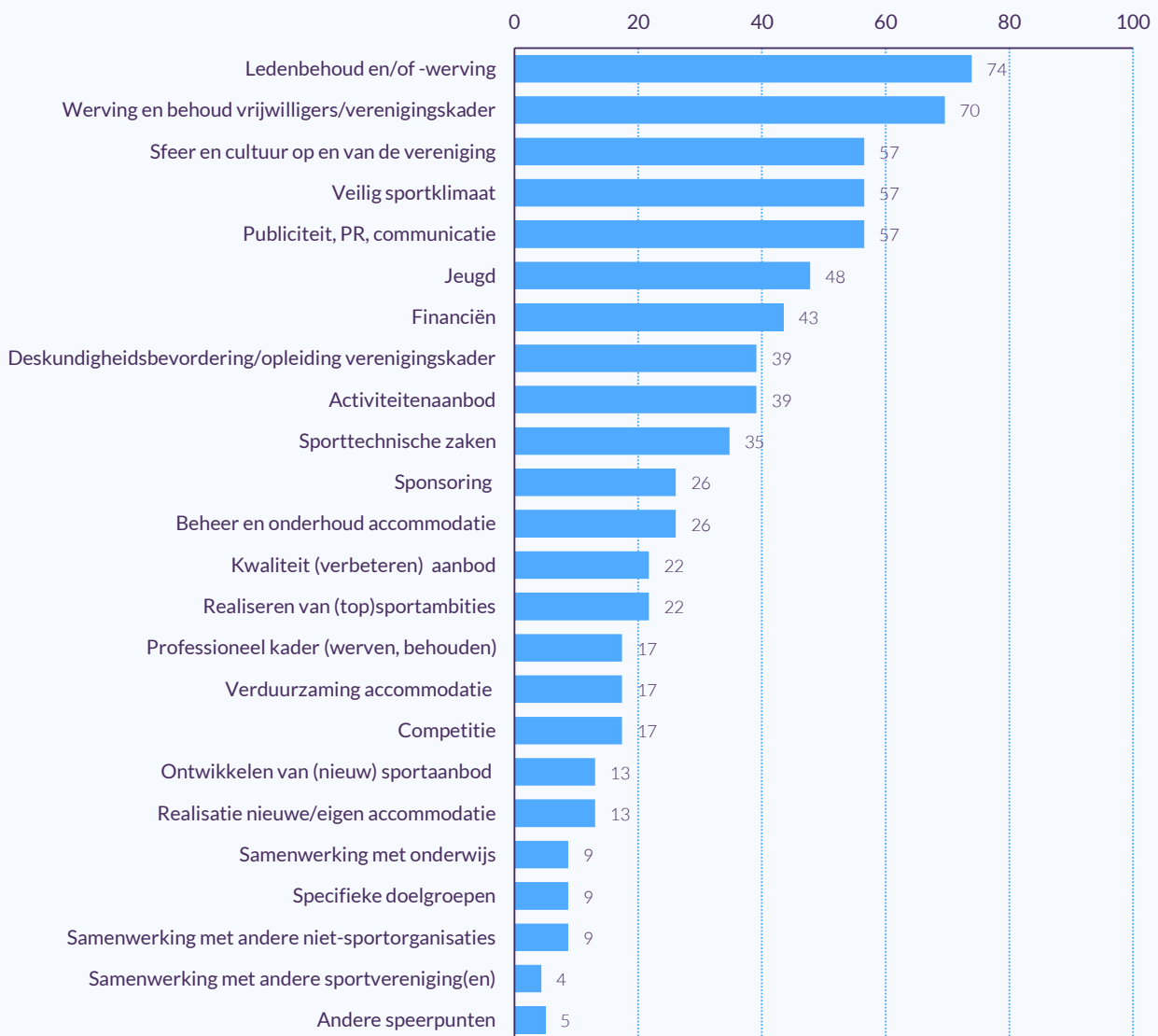
61 procent van de verenigingen heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet. Grote en middelgrote verenigingen hebben vaker plannen gemaakt (respectievelijk 72% en 67%) dan kleine verenigingen (36%, niet in figuur).

De plannen van verenigingen hadden het vaakst betrekking op ledenbehoud en/of -werving (74%) en werving en behoud van vrijwilligers of verenigingskader (70%, [figuur 2.9](#)). Ook hadden deze plannen geregeld betrekking op zaken als veilig sportklimaat en sfeer en cultuur op de vereniging (beide 57%).

Figuur 2.9

Onderwerpen beleidsplannen sportverenigingen in Dordrecht afgelopen vier jaar

(in procenten, n=23)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Ledenbehoud en/of -werving grootste thema voor verenigingen

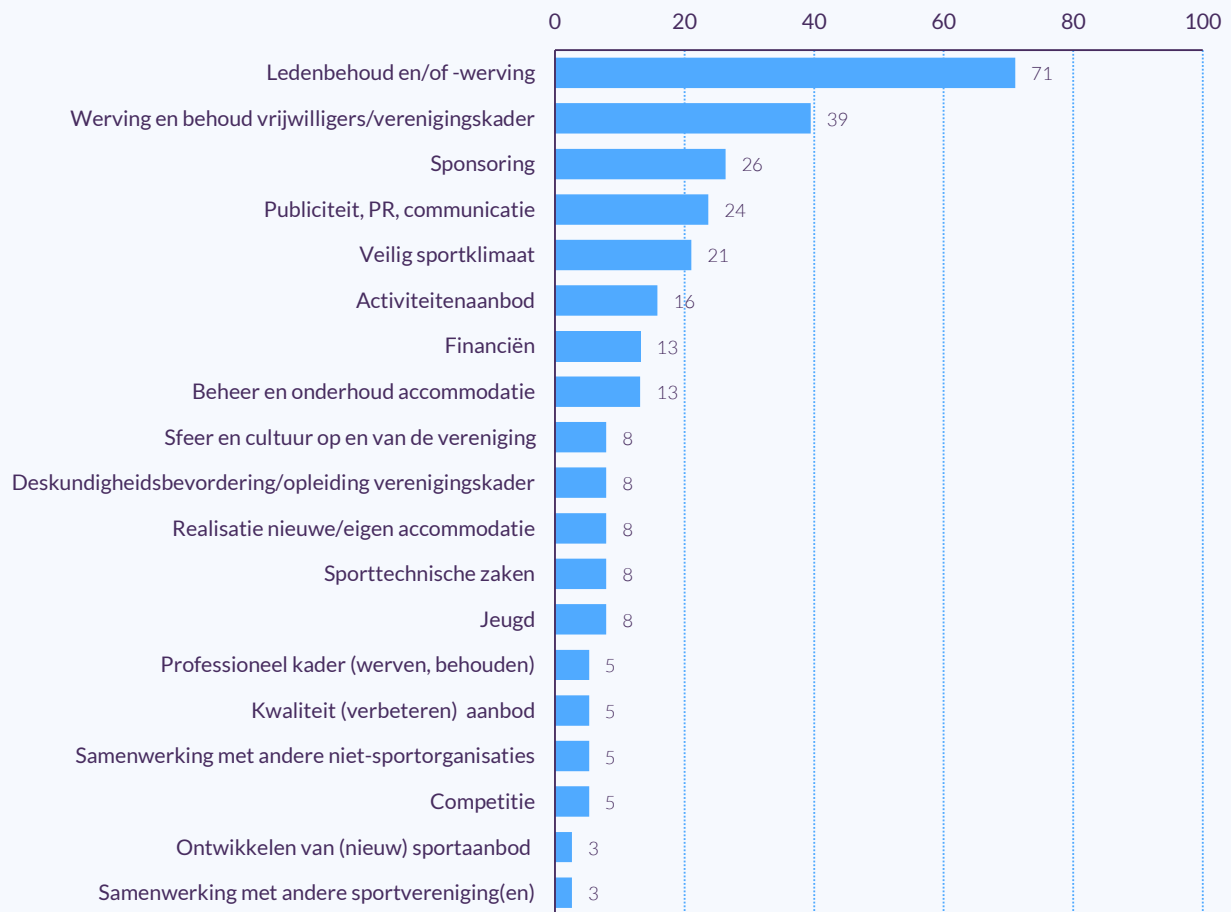
De sportverenigingen zijn richting komend jaar vooral bezig met ledenbehoud en/of -werving. 71 procent is bezig met dit thema (figuur 2.10). Met name voor kleine verenigingen is dit belangrijk. 91 procent van hen heeft ledenbehoud als speerpunt voor komend jaar (niet in figuur).

Ook zijn verenigingen bezig met werving en behoud van vrijwilligers/verenigingskader (39%) en sponsoring (26%). Verenigingen zijn vrijwel niet bezig met zaken als samenwerkingen opzoeken met andere sportverenigingen (3%) en het ontwikkelen van nieuw sportaanbod (3%, figuur 2.10)

Figuur 2.10

Speerpunten van sportverenigingen in Dordrecht voor komend jaar

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Ontwikkeling aantal vrijwilligers en trainers vaak een probleem

Bijna alle verenigingen (97%) ervaren ten minste één probleem. Met name de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers zien de Dordrechtse verenigingen als een probleem. Meer dan drie kwart (76%, [figuur 2.11](#)) vindt dit een matig, groot of zeer groot probleem. De helft van de grote verenigingen loopt tegen (zeer) grote problemen aan met de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers.

Veel verenigingen noemen dat steeds minder mensen bereid zijn iets te doen voor de vereniging. Een aantal verenigingen noemt dat de taken op de schouders van een klein clubje leden terecht komen, dat vaak al langere tijd veel taken oppakt.

Verenigingen herkennen een verandering in houding tegenover vrijwilligerswerk:

'Er zijn steeds minder leden bereid om iets te doen voor de vereniging. Wij hebben steeds minder "leden" en steeds meer "consumenten".'

Ook zegt 53 procent van de verenigingen de ontwikkeling van het aantal trainers een (zeer) groot of matig probleem te vinden.

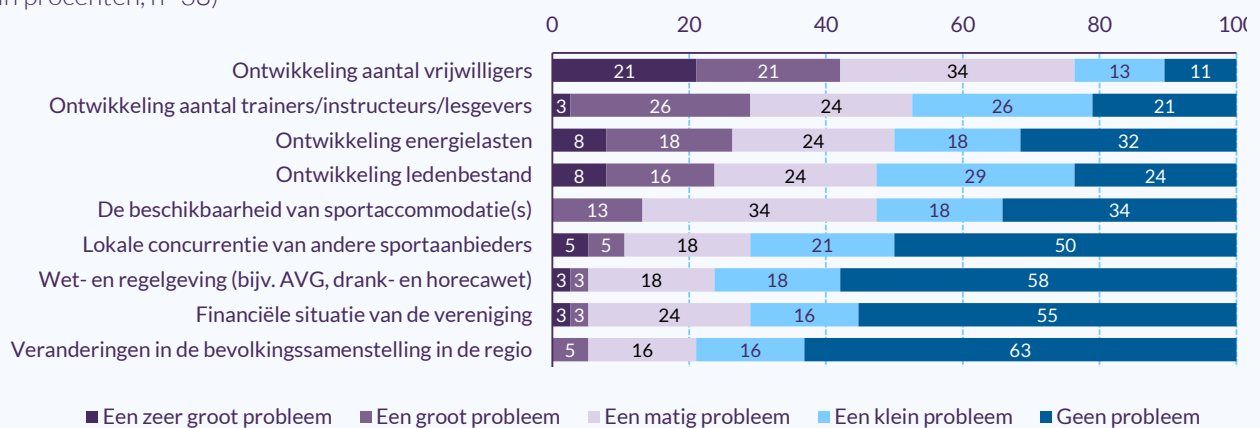
Ontwikkeling energielasten probleem voor helft verenigingen

Daarnaast ziet de helft van de verenigingen de ontwikkeling van de energielasten als een probleem ([figuur 2.11](#)). Met name buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie zien de energielasten als een probleem (niet in figuur). Ook de ontwikkeling van het ledenbestand ziet ongeveer de helft (48%) van de verenigingen als een probleem.

Veranderingen in de bevolkingssamenstelling zien de meeste verenigingen niet als een probleem. Ook met wet- en regelgeving en de financiële situatie ervaren weinig verenigingen grote problemen ([figuur 2.11](#)).

Figuur 2.11
Ervaren problemen door de sportverenigingen in Dordrecht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Zes op de tien verenigingen hebben langetermijnvisie

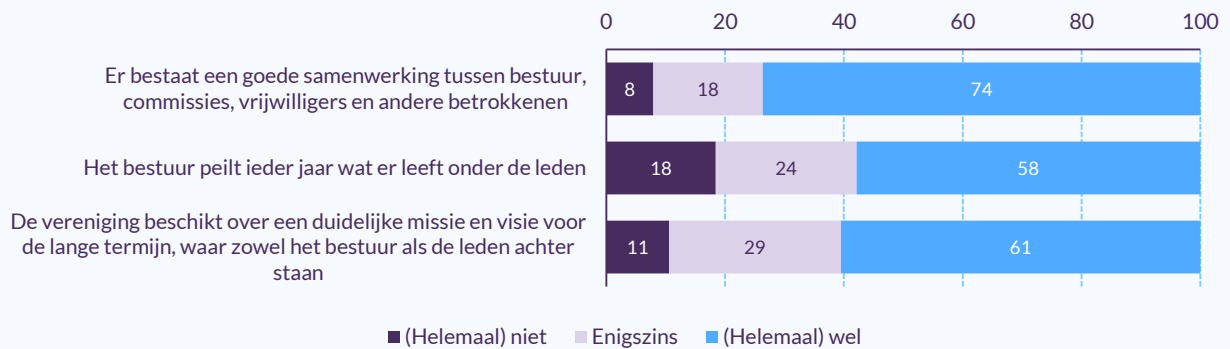
Zes op de tien verenigingen (61%) geven aan een langetermijnvisie te hebben ([figuur 2.12](#)). 29 procent geeft aan dit enigszins het geval is.

Daarnaast geeft 74 procent aan dat er een goede samenwerking is tussen bestuur, commissies, leden en andere betrokkenen. 58 procent van de verenigingen vraagt jaarlijks uit wat er leeft onder de leden ([figuur 2.12](#)).

Figuur 2.12

Stellingen over visie en interne samenwerking, volgens sportverenigingen in Dordrecht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

2.5 Financiën

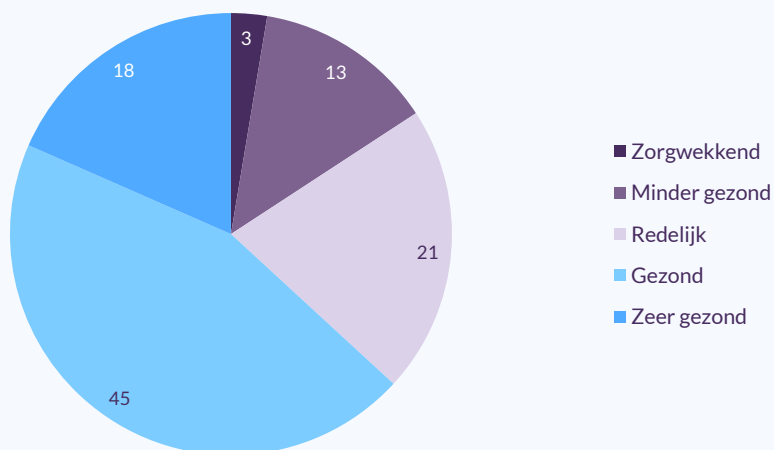
Zes op de tien verenigingen financieel gezond

63 procent van de verenigingen typeert hun eigen financiële situatie als (zeer) gezond. 21 procent zegt financieel redelijk gezond te zijn. 13 procent is minder gezond, en 3 procent geeft aan dat hun financiële situatie zorgwekkend is ([figuur 2.13](#)). Kleine verenigingen geven vaker aan financieel minder gezond te zijn dan middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.13

Eigen inschatting financiële positie sportverenigingen in Dordrecht

(in procenten, n=38)

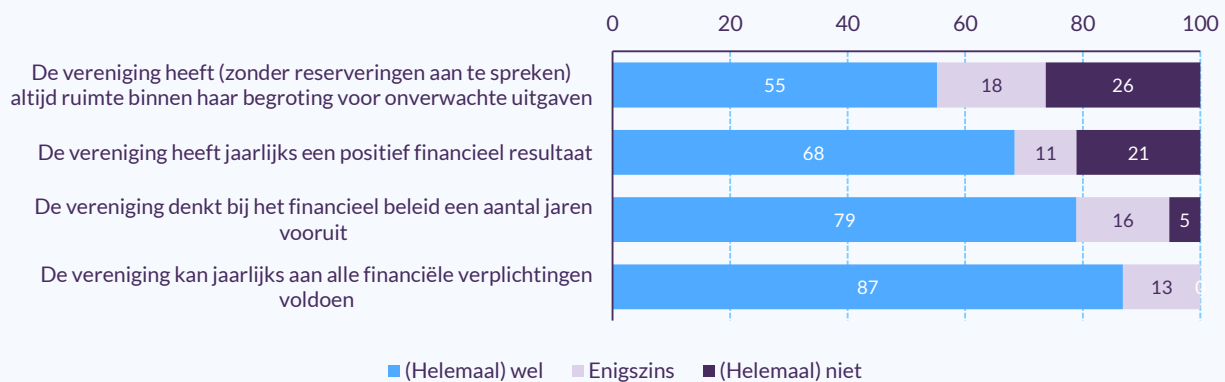
Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Zeven op de tien verenigingen hebben positief financieel resultaat

68 procent van de verenigingen heeft jaarlijks een positief financieel resultaat. 21 procent heeft dit (helemaal) niet ([figuur 2.14](#)). Grote verenigingen hebben vaker een positief resultaat dan middelgrote en kleine verenigingen (niet in figuur). Iets meer dan de helft van de verenigingen (55%) heeft ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven. 26 procent heeft dit niet ([figuur 2.14](#)).

Acht op de tien verenigingen (79%) denken bij het financieel beleid een aantal jaar vooruit. 16 procent doet dit enigszins en 5 procent (helemaal) niet. Wel kunnen alle verenigingen jaarlijks in ieder geval enigszins aan alle financiële verplichtingen voldoen ([figuur 2.14](#)).

Figuur 2.14
Stellingen over financiën, volgens sportverenigingen in Dordrecht
(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

2.6 Accommodatie

Vrijwel alle verenigingen geven accommodatie een voldoende

We hebben de verenigingen gevraagd welke accommodaties zij gebruiken en hoe ze deze beoordelen.

63 procent van de verenigingen maakt gebruik van buitensportaccommodaties ([figuur 2.15](#)). Zij beoordelen deze accommodaties met een gemiddeld rapportcijfer van 7,4. Geen enkele vereniging geeft lager dan een 6. Het hoogste cijfer is een 9 (niet in figuur).

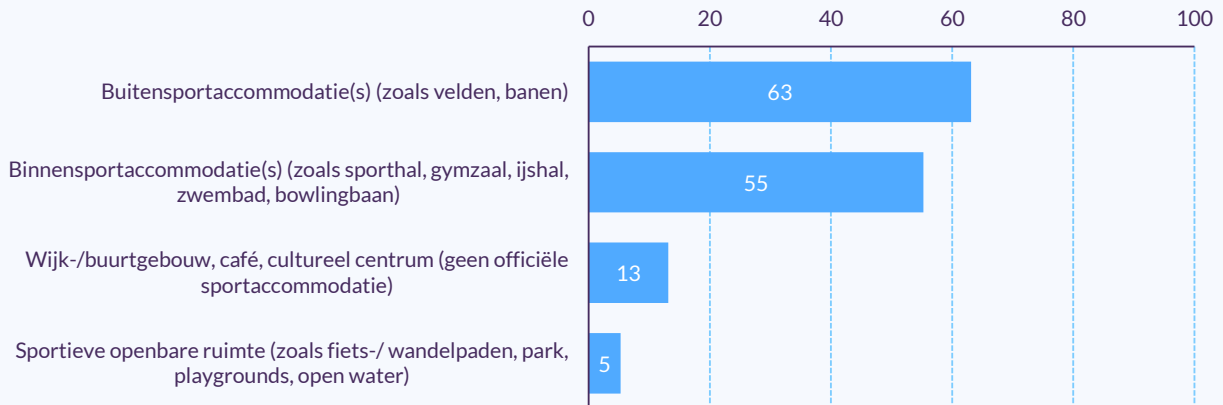
55 procent van de verenigingen maakt gebruik van een binnensportaccommodatie ([figuur 2.15](#)). Zij beoordelen de binnensportaccommodatie met een gemiddeld rapportcijfer van 7,6. Het laagste cijfer is een 5 en het hoogste een 10 (niet in figuur).

13 procent van de verenigingen maakt gebruik van een onofficiële sportlocatie, zoals een wijk-/buurtgebouw, café of cultureel centrum ([figuur 2.15](#)). Zij beoordelen deze accommodaties gemiddeld met een 7,5 (niet in figuur).

5 procent van de verenigingen sport in de openbare ruimte ([figuur 2.15](#)). Deze beoordelen de verenigingen gemiddeld met een 7 (niet in figuur).

Figuur 2.15
Typen accommodaties waar verenigingen gebruik van maken

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Een derde beschikt niet op elk gewenst moment over accommodatie

Een derde van de verenigingen (34%) kan niet op elk gewenst moment beschikken over de accommodatie, sportvoorziening of sportruimte. 55 procent kan dit wel ([figuur 2.16](#)). Verenigingen zonder eigen sportaccommodatie kunnen veel vaker (helemaal) geen gebruik maken van hun accommodatie op gewenste momenten dan verenigingen met een eigen sportaccommodatie (69% vs. 9%, niet in figuur).

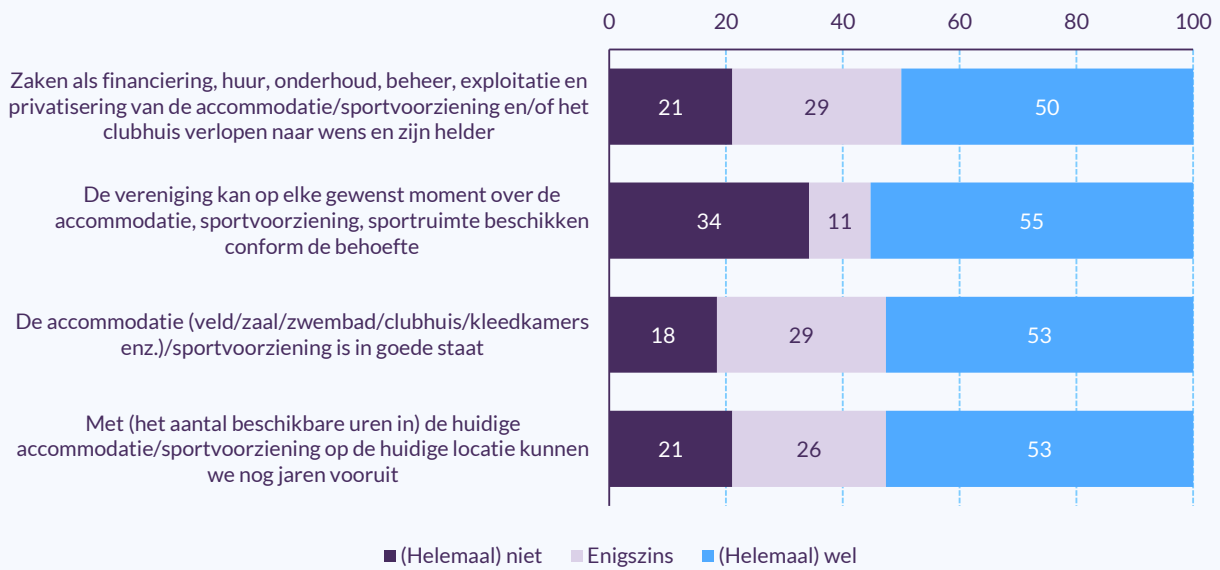
De helft van de verenigingen geeft aan dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie naar wens verlopen. Bij 21 procent is dit niet het geval ([figuur 2.16](#)).

Verder zegt 82 procent van de verenigingen dat de accommodatie/sportvoorziening (enigszins) in goede staat is. 18 procent geeft aan dat dit niet het geval is ([figuur 2.16](#)). Verenigingen zonder eigen accommodatie zijn vaker tevreden over hun accommodatie (63%) dan verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken (45%, niet in figuur).

Figuur 2.16

Stellingen over onderhoud en staat accommodatie, volgens sportverenigingen in Dordrecht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Helft verenigingen kan vooruit in huidige accommodatie/sportvoorziening

Iets meer dan de helft (53%) van de verenigingen zegt in de huidige accommodatie/sportvoorziening nog jaren vooruit te kunnen met het aantal beschikbare uren. 26 procent geeft aan dat dit enigszins het geval is ([figuur 2.16](#)). 21 procent zegt niet vooruit te kunnen in de huidige accommodatie.

Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de verenigingen in Dordrecht daarop.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen. Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

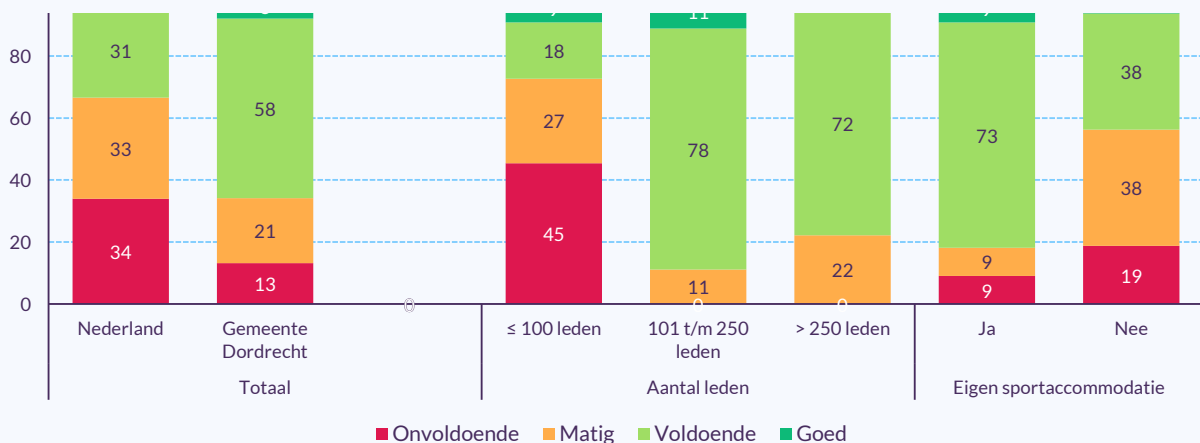
Twee derde is maatschappelijk georiënteerd

Twee derde van de verenigingen scoort een voldoende of goed op de index maatschappelijke oriëntatie (figuur 3.1). Deze verenigingen zijn maatschappelijk betrokken en willen dat ook blijven. Dat is een stuk hoger dan het landelijke gemiddelde (34%).

Veel kleine verenigingen (45%) scoren onvoldoende, terwijl geen enkele middelgrote of grote vereniging onvoldoende scoort. Ook op landelijk niveau zijn kleine verenigingen vaak minder maatschappelijk georiënteerd dan grotere.

Figuur 3.1
Maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen in Dordrecht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

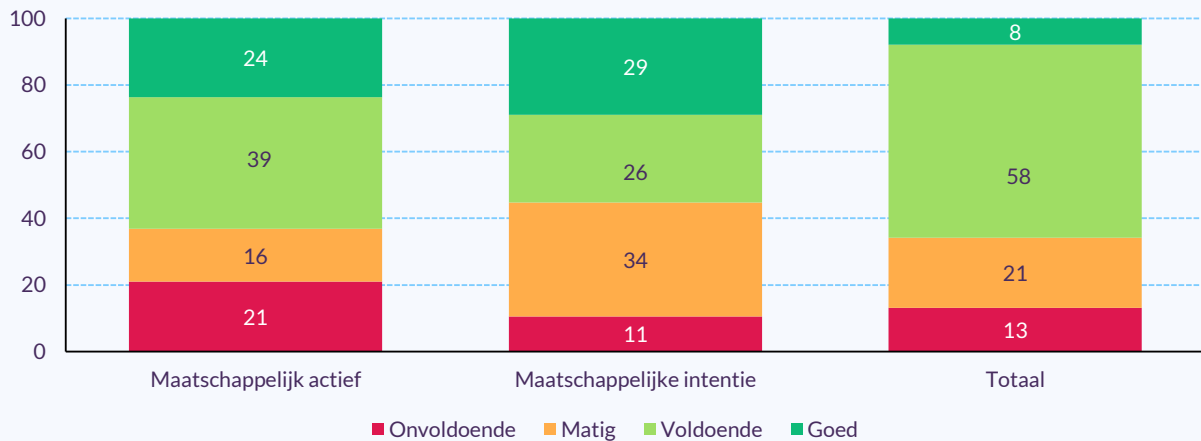
Zes op de tien verenigingen maatschappelijk actief

63 procent van de Dordrechtse verenigingen scoort voldoende of goed op het criterium maatschappelijke activiteit (figuur 3.2). Met name grote en middelgrote verenigingen zijn vaak maatschappelijk actief (niet in figuur). 55 procent van de verenigingen scoort voldoende of goed op het criterium maatschappelijke intentie (figuur 3.2). Dat percentage ligt dus iets lager.

Figuur 3.2

Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie van de sportverenigingen in Dordrecht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Kleine verenigingen scoren opvallend vaak onvoldoende op maatschappelijke activiteit (64%), terwijl zij veel minder vaak onvoldoende scores op maatschappelijke intentie (18%, niet in figuur). Deze cijfers wijzen erop dat veel kleine Dordrechtse verenigingen graag (iets) meer maatschappelijk georiënteerd zouden zijn, maar dat het hen niet lukt om dit te organiseren.

Het gaat hier dan met name om kleine verenigingen voor individuele en semi-individuele sport. Er is namelijk geen enkele teamsportvereniging die onvoldoende scoort op maatschappelijke oriëntatie (niet in figuur).

3.2 Samenwerking

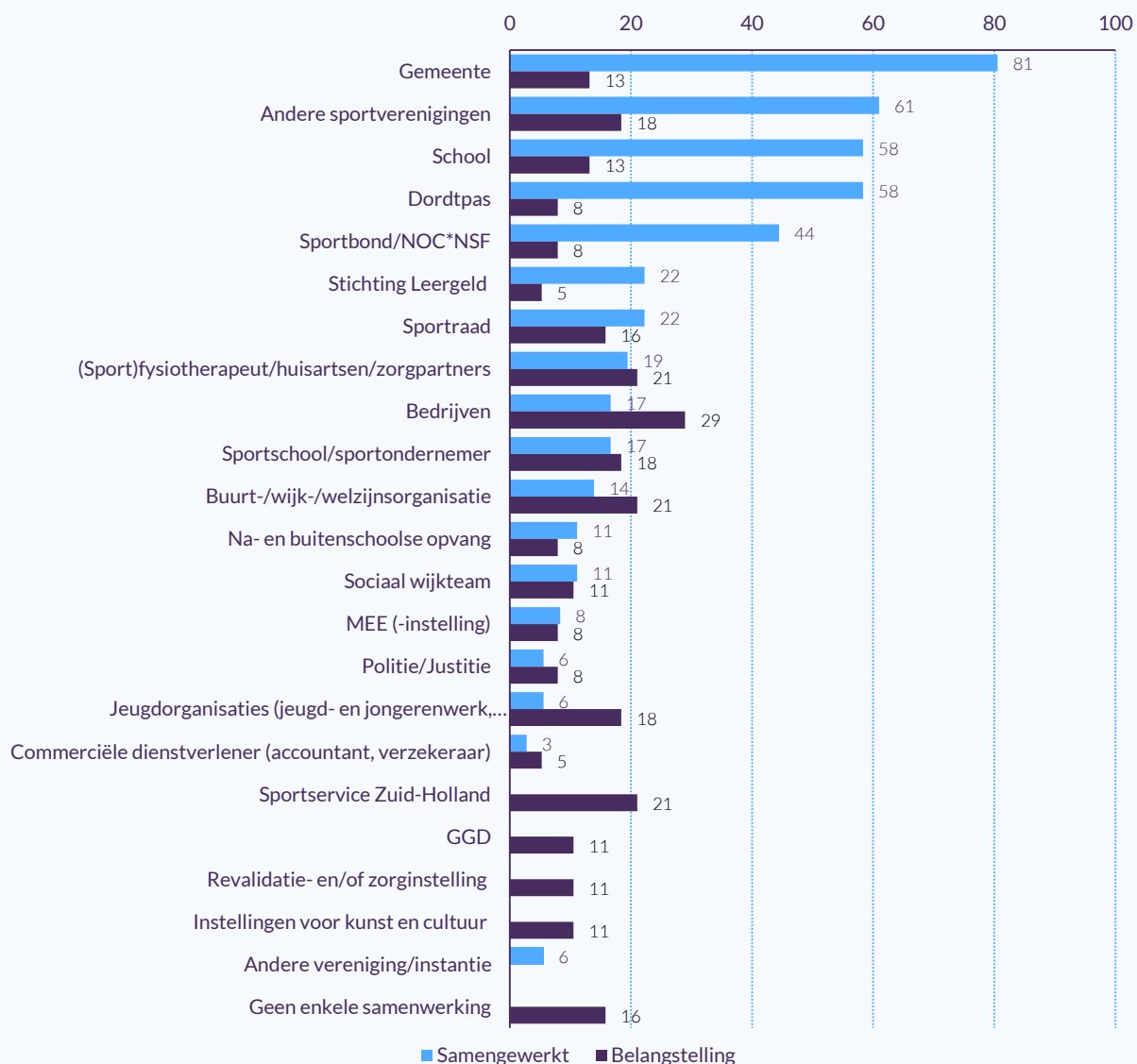
Alle verenigingen werken samen met minimaal één organisatie

Alle verenigingen in dit onderzoek werkten in het afgelopen jaar met minimaal één partij samen (figuur 3.3). De gemeente was de belangrijkste partij waar de verenigingen uit Dordrecht het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt. Acht op de tien verenigingen (81%) werkten samen de gemeente. Nog eens 13 procent van de verenigingen werkte dit jaar niet samen met de gemeente, maar heeft daar wel belangstelling voor. Daarnaast werkten veel verenigingen samen met andere sportverenigingen (61%), scholen (58%) en Dordtpas (58%).

Figuur 3.3

Organisaties waar sportverenigingen in Dordrecht het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en waar ze interesse in hebben om mee samen te werken

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

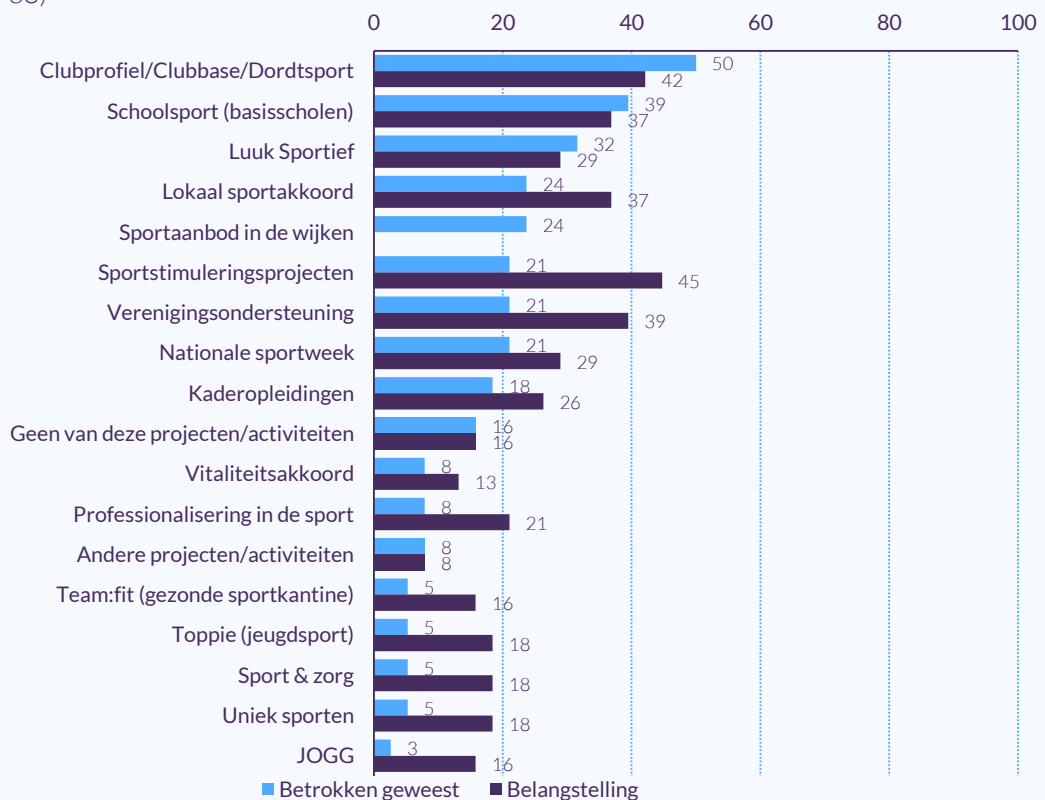
Er is een aantal partijen waar verenigingen graag nog meer de samenwerking mee aan zouden gaan. Zo werkt pas 17 procent nu samen met bedrijven, maar is de interesse daarvoor aanwezig bij 29 procent van de verenigingen die op dit moment nog niet samenwerken met bedrijven. Ook zouden verenigingen bijvoorbeeld graag meer de verbinding aangaan met sportfysiotherapeuten (21%, [figuur 3.3](#)).

Opvallend is dat er een aantal partijen is waar nog geen enkele vereniging mee samenwerkt, maar waarvoor wel belangstelling is. Zo werken verenigingen nog niet samen met sportservice Zuid-Holland, maar zou een op de vijf (21%) dat wel willen ([figuur 3.3](#)).

Helft werkt samen met clubprofiel/clubbase/Dordtsport

De helft van de verenigingen werkte in het afgelopen jaar samen met clubprofiel/clubbase/Dordtsport (figuur 3.4). Nog eens 42 procent heeft interesse om dit ook te gaan doen. Ook werkten ongeveer vier op de tien verenigingen (39%) samen met schoolsport. Nog eens 37 procent heeft interesse om dit ook te gaan doen.

Figuur 3.4
Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar de sportverenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren en/of belangstelling voor hebben
(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Veel interesse voor sportstimulering en verenigingsondersteuning

Nog niet veel verenigingen werken met sportstimuleringsprojecten (21%) en verenigingsondersteuning (21%), terwijl er wel veel interesse is om hier meer bij betrokken te zijn. 45 procent geeft aan graag betrokken te willen worden bij sportstimuleringsprojecten. 39 procent heeft belangstelling voor verenigingsondersteuning (figuur 3.4).

Met name teamsportverenigingen hebben hierin veel interesse. 80 procent van de teamsportverenigingen wil graag meer betrokken worden bij sportstimuleringsprojecten, en 60 procent heeft belangstelling voor verenigingsondersteuning (niet in figuur).

Ook zien we dat middelgrote en grote verenigingen vaker interesse hebben in deze activiteiten dan kleine verenigingen (niet in figuur).

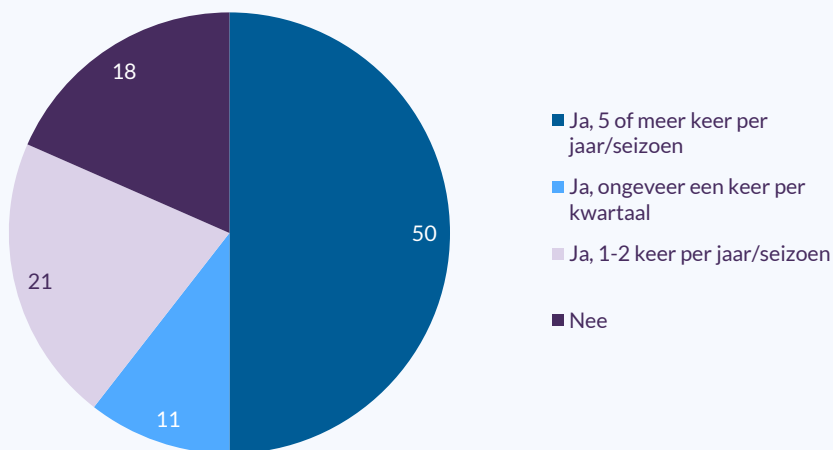
3.3 Aanbod

Helpt verenigingen organiseert aanbod voor niet-leden

De helft van de verenigingen organiseert vaak (vijf of meer keer per seizoen) sportactiviteiten waarbij deelname openstaat voor niet-leden. 23 procent doet dit af en toe, 18 procent nooit ([figuur 3.5](#)).

Grote en middelgrote verenigingen doen dit vaker dan kleine verenigingen (niet in figuur). Verder organiseren verenigingen voor zaalsport vaak geen activiteiten voor niet-leden: zes op de tien doen dit niet (niet in figuur).

Figuur 3.5
Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname opstaat voor niet-leden door de sportverenigingen in Dordrecht
(in procenten, n=38)

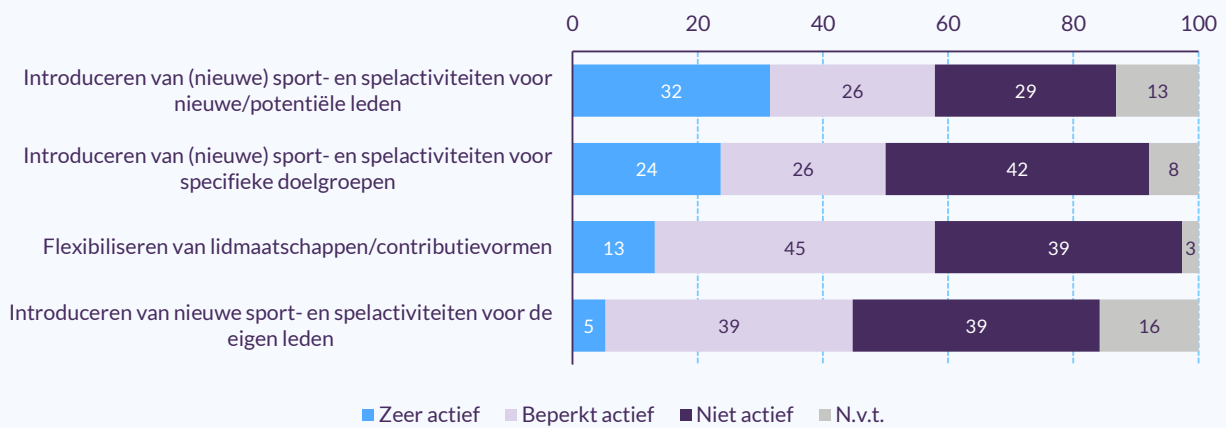
Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Wanneer verenigingen activiteiten organiseerden, was dit het vaakst in de vorm van sport- en spelactiviteiten voor nieuwe/potentiële leden. 62 procent van de verenigingen was hier zeer actief of beperkt actief mee bezig. Ook was de helft zeer of beperkt actief bezig met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor specifieke doelgroepen. 44 procent van de verenigingen deed dit ook zeer of beperkt actief voor de eigen leden ([figuur 3.6](#)).

Figuur 3.6

Aanbieden van activiteiten voor leden en niet-leden door de sportverenigingen in Dordrecht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Kleine verenigingen vooral bezig met flexibele lidmaatschappen

Voor de bovenstaande activiteiten geldt dat grote verenigingen hier meer mee bezig zijn dan kleine (niet in figuur). De uitzondering hierop is het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributievorm. Hier zijn ook zes op de tien kleine verenigingen zeer of beperkt actief mee bezig. Dat is ongeveer evenveel als onder de middelgrote en grote verenigingen.

Dit heeft wellicht te maken met de in paragraaf 2.2 genoemde problemen die kleine verenigingen ervaren met de ontwikkeling van het aantal leden. Een flexibel lidmaatschap kan leden van kleine verenigingen wellicht overtuigen om te blijven.

Helft verenigingen deelt faciliteiten

De helft van de Dordrechtse verenigingen deelt een aantal faciliteiten met niet-leden en andere organisaties (niet in figuur). De andere helft doet dit niet. Het gaat dan meestal om multifunctionele inzet van de sportruimte van grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie. Verder stelt een klein aantal verenigingen oefen- of repetitieruimtes voor culturele organisaties of bijvoorbeeld kantoorfaciliteiten ter beschikking.

Er is bij de verenigingen weinig interesse om de komende twee jaar meer van dit soort faciliteiten aan te bieden.

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

Veel verenigingen zien maatschappelijke verantwoordelijkheid

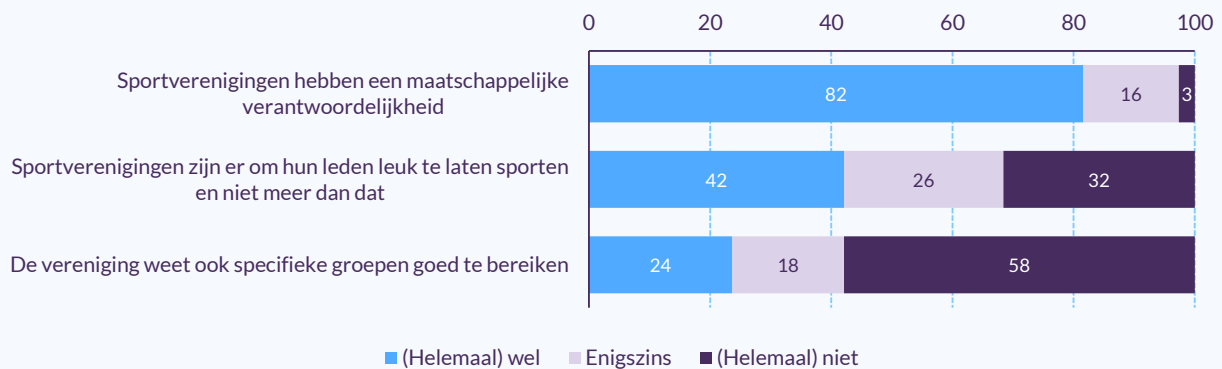
Vrijwel alle verenigingen vinden dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. 82 procent is het hier helemaal mee eens en

16 procent enigszins. 3 procent (één vereniging) geeft aan deze verantwoordelijkheid niet te zien (figuur 3.7).

42 procent van de verenigingen vindt dat een sportvereniging er alleen maar is om hun leden leuk te laten sporten. Kleine verenigingen zijn het hier vaker mee eens dan middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur).

Figuur 3.7
Maatschappelijke betrokkenheid sportverenigingen Dordrecht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Specifieke doelgroepen bereiken is lastig

Het merendeel van de verenigingen (58%) vindt dat zij er nog niet goed in slagen om specifieke doelgroepen te bereiken. Een kwart (24%) lukt het wel goed om specifieke groepen te bereiken (figuur 3.7).

Maatschappelijke thema's: met name aandacht voor veilige sportomgeving

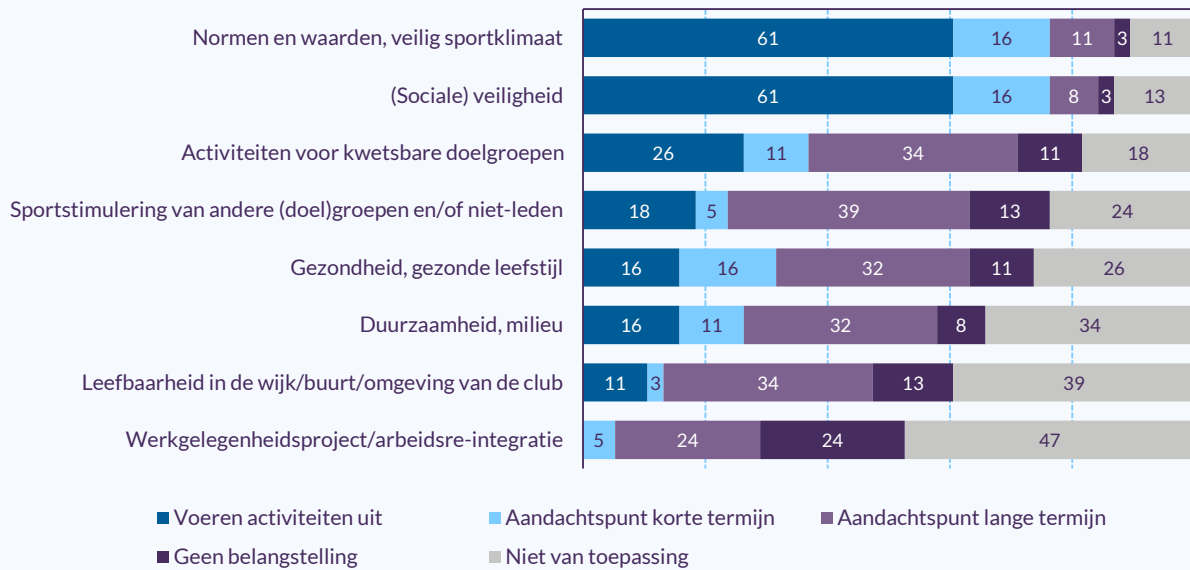
Sportverenigingen voeren met name activiteiten uit op de thema's normen en waarden/veilig sportklimaat (61%) en sociale veiligheid (61%, figuur 3.8). Voor nog eens 16 procent zijn deze thema's aandachtspunten voor de korte termijn. Grote en middelgrote verenigingen voeren vaker activiteiten uit op deze thema's dan kleine (niet in figuur).

Ook voert een kwart van de verenigingen (26%) activiteiten uit voor kwetsbare doelgroepen. Verenigingen houden zich het minst bezig met werkgelegenheidsprojecten en arbeidsre-integratie. Er is geen enkele vereniging die hier activiteiten voor uitvoert (figuur 3.9).

Figuur 3.8

Betrokkenheid van sportverenigingen bij maatschappelijke thema's

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Vitaliteitsindex

In dit hoofdstuk bespreken we hoe vitaal de verenigingen in Dordrecht zijn. Dat brengen we in beeld door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

De matrix die zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

4.1 Krachtige en vitale verenigingen

Veel vitale verenigingen in Dordrecht

37 procent van de Dordrechtse verenigingen behoort tot het segment vitale verenigingen (figuur 4.1). Dit houdt in dat deze verenigingen voldoende of goed scoren op zowel maatschappelijke oriëntatie als organisatiekracht. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en vervullen een maatschappelijke rol. Dit aandeel ligt hoger dan het landelijke gemiddelde (ongeveer 25%).

De vitale verenigingen zijn allemaal grote en middelgrote verenigingen. De vitale verenigingen beschikken vaak over een eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Figuur 4.1
Vitaliteitsmatrix sportverenigingen Dordrecht
 (in procenten, n=38)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	5	0	5	3
	Matig	0	11	8	3
	Voldoende	11	13	16	18
	Goed	3	3	3	0

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Twee op de tien verenigingen krachtig

19 procent van de verenigingen behoort tot het segment krachtige verenigingen. Dit houdt in dat deze verenigingen organisatiekrachtig zijn, maar nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Een derde van de kleine verenigingen behoort tot dit

segment (niet in figuur). Wanneer deze verenigingen meer een maatschappelijke rol op zich nemen, kunnen ze doorstromen naar het segment vitaal. Doordat de organisatiekracht op orde is, hebben krachtige verenigingen deze mogelijkheid.

4.2 Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen

Aantal kwetsbare verenigingen onder landelijk gemiddelde

16 procent van de verenigingen behoort tot het segment kwetsbare verenigingen. Zij scoren matig of onvoldoende op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie (figuur 4.1). Het aandeel kwetsbare verenigingen is een stuk lager dan het landelijke gemiddelde (30%). Voornamelijk kleine verenigingen en verenigingen voor individuele sporten behoren tot dit segment (niet in figuur).

Drie op de tien verenigingen maatschappelijk

30 procent van de verenigingen behoort tot het segment maatschappelijke verenigingen. Deze verenigingen zijn maatschappelijk georiënteerd, maar zijn nauwelijks in staat het sportaanbod te organiseren. Tot dit segment behoren veel grote verenigingen en verenigingen voor buitensport. Ook zijn dit vaak verenigingen voor teamsporten (niet in figuur). Wanneer deze verenigingen willen doorgroeien naar het segment vitaal, zullen zij hun organisatiekracht moeten vergroten.

Verschuivingen in segmenten ten opzichte van 2022

Ten opzichte van 2022 zijn er relatief meer vitale en maatschappelijke verenigingen en minder krachtige. Ten opzichte van 2022 is een aantal verenigingen verschoven van segment:

- Tien verenigingen zijn verschoven naar het segment vitaal: vier vanuit het segment krachtig, vijf vanuit maatschappelijk en één vanuit kwetsbaar.
- Zeven verenigingen verschoven naar het segment maatschappelijk: drie vanuit het segment krachtig, drie vanuit vitaal en één vanuit kwetsbaar.
- Drie verenigingen verschoven naar het segment kwetsbaar: één vanuit het segment krachtig, één vanuit het segment vitaal en één vanuit het segment maatschappelijk.
- Eén vereniging verschoof van kwetsbaar naar krachtig.

Sportakkoord

In dit hoofdstuk gaan we in op de thema's vaardig in bewegen, sociaal veilige sport en duurzaamheid uit het Nationaal Sportakkoord.

Het doel van het Nationaal Sportakkoord is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarvoor bevat het zes ambities op het gebied van inclusie en diversiteit, ruimte voor sport en bewegen, vitale sportaanbieders, sociaal veilige sport, vaardig in bewegen en maatschappelijke waarde van topsport.

Deze ambities worden vertaald naar een lokaal sportakkoord, waarin partijen afspreken hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeente willen bereiken.

5.1 Vaardig in bewegen

De vragen over het onderdeel vaardig in bewegen hebben we alleen gesteld aan verenigingen met jeugdleden jonger dan 13 jaar. Dat gaat om 31 van de 38 verenigingen (82%).

Veel aandacht voor verschillende leeftijdsgroepen

Bijna alle verenigingen met jeugdleden jonger dan 13 jaar werken altijd of vaak met een verschillende aanpak voor verschillende leeftijdsgroepen. Ook werkt 65 procent van deze verenigingen altijd of vaak aan de brede ontwikkeling van bewegingsvaardigheden van kinderen tot 8 jaar ([figuur 5.1](#)). Bij 45 procent zijn de trainingen altijd of vaak gevarieerd en niet alleen gericht op de eigen tak van sport.

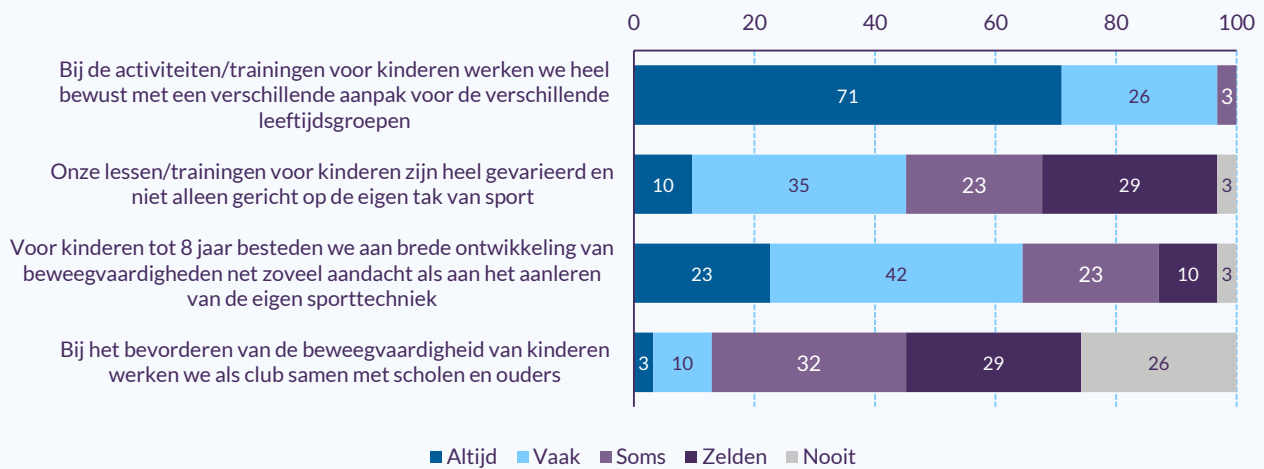
Bij 12 procent van de verenigingen kunnen kinderen al voor hun vierde levensjaar terecht. Bij 45 procent kunnen kinderen vanaf hun vierde of vijfde terecht. Bij de overige 43 procent kunnen kinderen vanaf hun zesde, zevende of achtste terecht (niet in figuur).

13 procent van de verenigingen werkt bij het bevorderen van beweegvaardigheid altijd of vaak samen met scholen en ouders. Meer dan de helft (55%) geeft aan dit zelden of nooit te doen ([figuur 5.1](#)).

Figuur 5.1

Aandacht voor beweegvaardigheid

(in procenten, n=31)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Zes op de tien verenigingen selecteren jeugd

63 procent van de verenigingen geeft aan met selectieteams te werken. 37 procent doet dit niet (niet in figuur). Met name kleine verenigingen selecteren niet vaak (67% niet), wellicht omdat zij vaak sowieso al minder jeugd hebben. Ook selecteren teamsportverenigingen vaker dan verenigingen voor semi-individuele en individuele sporten. 85 procent van de teamsportverenigingen geeft aan te selecteren.

Veel verenigingen selecteren op jonge leeftijd

55 procent van de verenigingen die selecteren, selecteert kinderen tussen hun zesde en twaalfde (niet in figuur). Bij de overige verenigingen vindt selectie plaats bij kinderen tussen de 12 en 18.

5.2 Sociaal veilige sport

Een op de vijf verenigingen heeft alle vier v's van sociale veiligheid

Verenigingen nemen verschillende maatregelen om een sociaal veilige sportomgeving te creëren. Zo hebben vrijwel alle verenigingen (95%) een vertrouwenscontactpersoon. Ook werkt 87 procent met VOG's voor bestuursleden, trainers/coaches en/of andere vrijwilligers (figuur 5.2). 61 procent van de verenigingen die met VOG's werken, verplicht de VOG voor trainers, 58 procent voor bestuurders en 45 procent voor coaches (niet in figuur).

Verder heeft 71 procent van de verenigingen gedragsregels beschreven in het huishoudelijk reglement of de statuten. En 37 procent werkt met een pedagogische e-learning/cursus voor trainers en coaches (figuur 5.2).

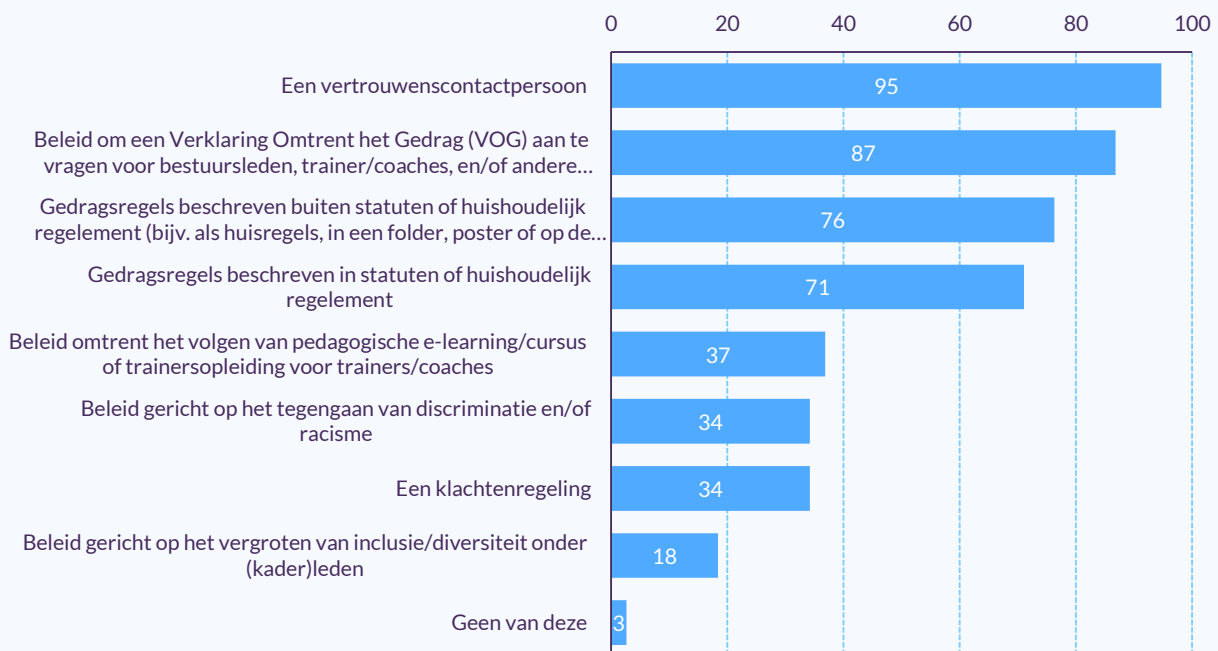
Deze vier maatregelen vormen samen de vier v's voor sociale veiligheid. Ze vormen samen de grondslag voor een sociaal veilige vereniging. Vanuit het Sportakkoord wordt erop gestuurd dat verenigingen met deze maatregelen werken.

In Dordrecht heeft op dit moment 21 procent van de verenigingen alle vier de maatregelen geïmplementeerd. 26 procent heeft er drie geïmplementeerd. 42 procent heeft er twee en 8 procent slechts één. Er is één vereniging die nog geen enkele van deze maatregelen heeft geïmplementeerd (niet in figuur).

Alle middelgrote en grote verenigingen hebben minimaal twee van de vier v's ingevoerd. Met name grote verenigingen werken vaak al met drie of vier van de maatregelen (78%). Middelgrote en kleine verenigingen hebben er vaak twee geïmplementeerd (respectievelijk 67% en 55%, niet in figuur). Dit gaat dan vaak om de vertrouwenscontactpersoon in combinatie met VOG's of gedragsregels.

Figuur 5.2
Maatregelen in het kader van een sociaal veilige sportomgeving

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Andere maatregelen zijn bijvoorbeeld het opstellen van beleid tegen discriminatie en racisme en het opstellen van een klachtenregeling. Deze maatregelen heeft beide 34 procent van de verenigingen genomen ([figuur 5.2](#)).

Verenigingen zien geen onwenselijk gedrag

95 procent van de verenigingen geeft aan dat onwenselijk gedrag van leden en/of kader niet of nauwelijks een probleem is binnen de vereniging.

5.3 Duurzaamheid

Veel verenigingen investeren in duurzaamheid

De vragen over duurzaamheid hebben we alleen gesteld aan de verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of een eigen kantine. Dit zijn 26 van de 38 verenigingen (68%).

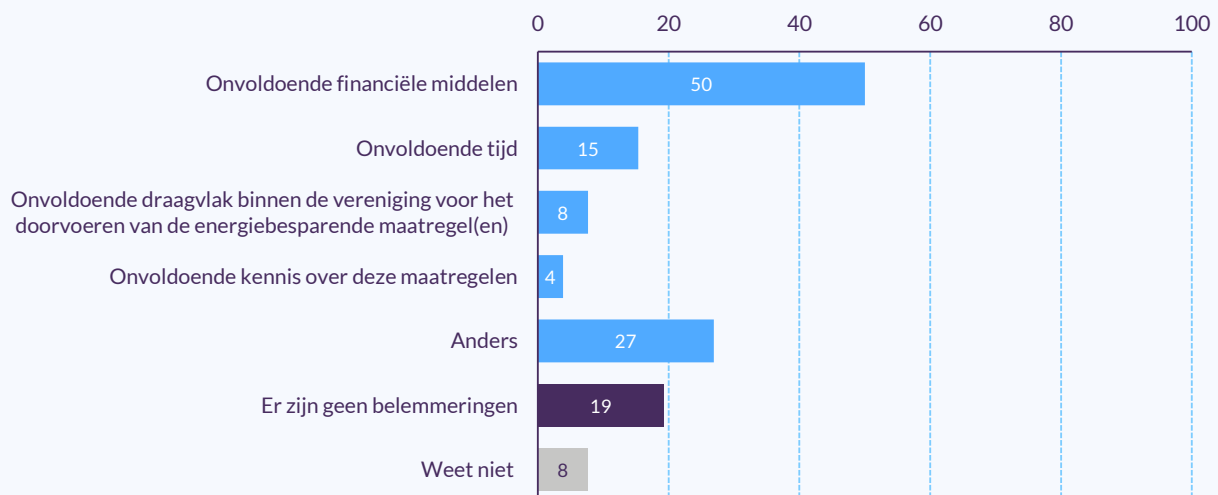
Van die verenigingen heeft meer dan drie kwart (77%) geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking. 58 procent heeft dit in de afgelopen drie jaar gedaan (niet in figuur), de overige 19 procent al eerder gedaan.

Een kwart van de verenigingen (23%) is van plan dit jaar (2025) te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking (niet in figuur).

Grootste belemmering is geld

De grootste belemmering voor verenigingen om te investeren in duurzaamheid is onvoldoende financiële middelen. De helft van de verenigingen geeft aan dit als een belemmering te zien ([figuur 5.3](#)). In de open antwoorden zien we ook veel financiële belemmeringen en belemmeringen die ermee te maken hebben dat de accommodatie niet in eigen beheer is.

Figuur 5.3
Belemmeringen voor het nemen van energiezuinige maatregelen
(in procenten, n=26)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Dordrecht, 2024.

Conclusie & aanbevelingen

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste conclusies van ons onderzoek. Vervolgens doen we enkele aanbevelingen voor de gemeente Dordrecht.

6.1 Organisatiekracht

Ruim helft verenigingen is organisatiekrachtig

55 procent van de verenigingen is voldoende of goed in staat om het sportaanbod te organiseren. Daarmee scoren de Dordrechtse verenigingen iets onder het landelijke gemiddelde van 60 procent.

Hoogste score op criterium leden

Drie kwart van de verenigingen scoort voldoende of goed op het criterium leden. Er is geen enkele vereniging die de ontwikkeling van het aantal leden als een bedreiging ziet voor de korte termijn. Wel zien met name kleine verenigingen de ontwikkelingen in hun ledenbestand als een bedreiging voor de langere termijn.

Laagste score op accommodatie

De verenigingen scoren het laagst op het criterium accommodatie. Grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie scoren wat lager op dit criterium.

De problemen lijken vooral te zitten in de beschikbaarheid van de accommodaties. Met name verenigingen zonder eigen sportaccommodatie kunnen niet altijd beschikken over de accommodatie wanneer zij dat willen. Een op de vijf verenigingen zegt in de huidige accommodatie met het huidige aantal uren niet nog jaren vooruit te kunnen.

Verder zijn verenigingen met een eigen accommodatie vaak minder tevreden over hun accommodatie dan verenigingen zonder eigen accommodatie.

Zorgen om ontwikkeling aantal vrijwilligers en trainers

Bijna de helft van de verenigingen geeft aan onvoldoende vrijwilligers te hebben. Een meerderheid maakt zich zorgen om de ontwikkelingen op dit vlak. Zij ervaren deze ontwikkeling als een (zeer) groot of matig probleem. Leden stellen zich volgens een aantal verenigingen steeds meer op als klanten, en minder als leden.

Verder heeft een derde van de verenigingen onvoldoende trainers. Ook over deze situatie hebben verenigingen zorgen. Meer dan de helft geeft aan de ontwikkeling van het aantal trainers in de toekomst als een (zeer) groot of matig probleem te zien.

Drie op de tien scoren onvoldoende op financiën

Ongeveer drie op de tien verenigingen scoren onvoldoende op het criterium financiën. Met name kleine en middelgrote verenigingen scoren laag op dit

criterium. Een substantieel deel van de verenigingen geeft aan binnen de begroting geen ruimte te hebben voor onverwachte uitgaven. Wel zeggen de meeste verenigingen jaarlijks te kunnen voldoen aan alle financiële verplichten en beschouwt een meerderheid de eigen financiële situatie als zeer gezond.

6.2 Maatschappelijke oriëntatie

Veel verenigingen maatschappelijk georiënteerd

Twee derde van de verenigingen is maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen zijn maatschappelijk betrokken en willen dat ook blijven. Met name grote en middelgrote verenigingen zijn maatschappelijk georiënteerd. Het percentage maatschappelijk georiënteerde verenigingen ligt met 66 procent ver boven het Nederlandse gemiddelde van 34 procent.

Veel animo voor samenwerking met gemeente

Vrijwel alle verenigingen in Dordrecht werken al samen met de gemeente. De partijen die dit nog niet doen, willen dit in de toekomst wel graag. Ook werken verenigingen vaak samen met andere verenigingen en met scholen of de Dordtpas. De meest genoemde nieuwe samenwerkingspartner waar verenigingen in geïnteresseerd zijn, is het bedrijfsleven.

Veel belangstelling voor betrokkenheid bij projecten/activiteiten/regelingen

Verenigingen zouden graag betrokken worden bij projecten, activiteiten of regelingen. De belangrijkste partij waar ze nieuwe samenwerking mee kunnen zoeken, zijn sportstimuleringsprojecten. Bijna de helft wil hier graag bij betrokken worden. Een ander project waar verenigingen graag mee zouden samenwerken is de clubprofiel/clubbasis/Dordtsport. En verenigingen willen graag meer betrokken worden bij verenigingsondersteuning.

Verenigingen zien eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid

Vrijwel alle verenigingen zien een maatschappelijke verantwoordelijkheid voor verenigingen. Toch vindt ook een groot deel dat zij er niet zijn om iets anders te doen dan leuk sporten te faciliteren. Dat gaat vaak om kleine verenigingen.

6.3 Vitaliteit

Veel vitale verenigingen

Ongeveer vier op de tien Dordtse verenigingen zijn vitaal. Deze verenigingen zijn zowel maatschappelijk georiënteerd als organisatiekrachtig. Dit aantal ligt hoger dan het landelijke gemiddelde (ongeveer een kwart). Alle vitale verenigingen zijn grote of middelgrote verenigingen.

Een vijfde verenigingen krachtig

Een vijfde van de verenigingen is krachtig. Deze verenigingen zijn organisatiekrachtig, maar nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Veel kleine verenigingen behoren tot dit segment. Als deze verenigingen meer een maatschappelijke rol aannemen, kunnen zij doorstromen naar het segment vitale verenigingen.

Aantal kwetsbare verenigingen onder landelijk gemiddelde

16 procent van de verenigingen is kwetsbaar. Zij zijn niet maatschappelijk georiënteerd en ook niet organisatiekrachtig. Dit aantal ligt een stuk lager dan het landelijke gemiddelde, dat op 30 procent ligt. Met name kleine verenigingen en verenigingen voor individuele sporten behoren tot dit segment.

Drie op de tien verenigingen zijn maatschappelijk

Drie op de tien Dordtse verenigingen zijn maatschappelijk. Deze verenigingen zijn maatschappelijk georiënteerd, maar niet organisatiekrachtig. Tot dit segment behoren met name grote verenigingen en verenigingen voor buitensporten. Ook zijn dit vaak teamsportverenigingen. Als deze verenigingen het sportaanbod beter weten te organiseren, kunnen zij doorstromen naar het segment vitaal.

6.4 Sportakkoord

Aandacht voor beweegvaardigheid bij verschillende leeftijdsgroepen

Er is veel aandacht voor verschillende leeftijdsgroepen bij de activiteiten/trainingen die verenigingen aanbieden. Ook besteden de meeste verenigingen met jeugdleden aandacht aan de brede ontwikkeling van beweegvaardigheid.

Verenigingen in wisselende mate bezig met sociaal veilige sport

Bijna alle verenigingen nemen minimaal één maatregel voor een veilige sportomgeving. Van de vier v's voor sociale veiligheid zijn met name de vertrouwenscontactpersoon en het werken met VOG's populair.

Kleine en middelgrote verenigingen hebben vaak in ieder geval een vertrouwenscontactpersoon en werken daarnaast met VOG's óf een gedragscode. Grote verenigingen hebben deze vaak allebei. Werken met een pedagogische e-learning of cursus is de maatregel die de verenigingen nog het minst toepassen.

Een op de vijf verenigingen werkt op dit moment al met alle vier de v's. Dat zijn allemaal grote en middelgrote verenigingen.

Verenigingen investeren in duurzaamheid

Drie kwart van de verenigingen die beschikken over een eigen accommodatie, heeft in het verleden geïnvesteerd in duurzaamheid. Een kwart is van plan dit jaar nieuwe investeringen te doen. De grootste beperkende factor is een gebrek aan financiële middelen.

6.5 Aanbevelingen

Ondersteun kleine en middelgrote verenigingen op het gebied van financiën

Met name kleine en middelgrote verenigingen scoren onvoldoende op het criterium financiën. Wellicht kunnen verenigingsondersteuners ondersteuning bieden aan deze verenigingen. Bijvoorbeeld door een penningmeesterkursus aan te bieden specifiek voor deze verenigingen. Dit kan verenigingen helpen een verantwoord financieel beleid te voeren.

Toekomstbestendige accommodaties

Verenigingen scoren het laagst op het criterium accommodatie. Met name grote verenigingen scoren hier laag op. Het grootste probleem lijkt te zitten in de beschikbaarheid van de accommodatie.

Problemen die verenigingen ervaren met hun accommodatie (bijvoorbeeld op het gebied van de beschikbaarheid), zijn wellicht op te vangen door samenwerkingen tussen verenigingen te stimuleren, om zo te komen tot een optimale bezetting van de accommodaties.

Ook kunnen verenigingen vaak hulp gebruiken bij plannen voor het verbouwen of vernieuwen van hun accommodaties. Of bij het vinden van subsidies en vergunningen die daarvoor nodig zijn.

Ondersteun kleine verenigingen om zich maatschappelijk in te zetten

Kleine verenigingen hebben vaak een hogere maatschappelijke intentie dan maatschappelijke activiteit. Dat betekent dat de wens leeft om zich meer maatschappelijk in te zetten.

Wellicht kan de verenigingsondersteuning of een buurtsportcoach hen helpen om hun maatschappelijke activiteit te vergroten. Inspelen op deze behoefte kan ook helpen om deze verenigingen vanuit het segment krachtige vereniging, waar een aantal kleine verenigingen zich in bevindt, naar het segment vitaal te brengen.

Betrek verenigingen bij sportstimuleringsprojecten en verenigingsondersteuning

Veel verenigingen die op dit moment nog niets doen met sportstimuleringsprojecten of verenigingsondersteuning, hebben hier wel interesse in. Deze verenigingen beter betrekken bij deze projecten en ondersteuning kan het bereik van de projecten vergroten en verenigingen versterken. Deze interesse leeft met name bij grote verenigingen en teamsportverenigingen.

Bijlage 1 - Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijke activiteit maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (≥ 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 2 - Responsoverzicht

Tabel 5.1
Responsanalyse sportverenigingen Dordrecht naar type sport

	Populatie		Respons	
	Aantal	%	Aantal	%
Binnensport	27	42	15	39
Buitensport	26	40	13	34
Beide	12	18	10	26
Totaal	65	100	38	100

Bron: op basis van gegevens van de gemeente Dordrecht, 2021, 2022 en 2024.

Tabel 5.2
Responsanalyse sportverenigingen Dordrecht naar grootte vereniging

	Populatie		Respons	
	Aantal	%	Aantal	%
Klein	21	32	10	26
Middel	14	22	9	24
Groot	29	45	18	47
Onbekend	1	2	1	3
Totaal	65	100	38	100

Bron: op basis van gegevens van de gemeente Dordrecht, 2021, 2022 en 2024.

Tabel 5.3**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren 2021, 2022 en 2024 op basis van verenigingsgrootte**

	Steekproef 2024		Steekproef 2022		Steekproef 2021	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Klein (t/m 100 leden)	11	29	14	27	12	27
Middel (101 t/m 250 leden)	9	24	13	25	11	25
Groot (>250 leden)	18	47	25	48	21	48
Totaal	38	100	52	100	44	100

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen Dordrecht 2021, 2022 en 2024.

Tabel 5.4**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren 2021, 2022 en 2024 op basis van bezit eigen accommodatie**

	Steekproef 2024		Steekproef 2022		Steekproef 2021	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Eigen accommodatie	22	58	32	62	28	64
Geen eigen accommodatie	16	42	29	39	16	37
Totaal	38	100	52	100	44	100

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen Dordrecht 2021, 2022 en 2024.

Tabel 5.5**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren 2021, 2022 en 2024 op basis van type sport**

	Steekproef 2024		Steekproef 2022		Steekproef 2021	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Binnensport	15	39	20	42	18	41
Buitensport	17	45	24	46	21	48
Beide	6	16	6	12	5	11
Totaal	38	100	52	100	44	100

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen Dordrecht 2021, 2022 en 2024.

Pelle Bronkhorst
p.bronkhorst@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl

Waldemar Wessels
w.wessels@mulierinstituut.nl